

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI

Lipiec 2018

Opracowanie: Ośrodek Spraw Azjatyckich UŁ

I. WNIOSKI

- a. należy spodziewać się zwiększonego zainteresowania ChRL w kwestii strategicznych i kluczowych dla Ukrainy inwestycji z powodu wdrożenia nowego projektu ustawy o bezpieczeństwie narodowym kraju, zbliżającego Kijów w stronę UE i NATO;
- b. białoruska dyplomacja skupia się obecnie na rozwoju współpracy regionalnej w celu pozyskania nowych najemców w parku przemysłowym Great Stone;
- c. w stosunkach chińsko-rosyjskich uwidacznia się tendencja do budowania dwustronnych relacji w ramach instytucji lub inicjatyw o zasięgu międzynarodowym (m.in.: Pasa i Szlak; EUG; SOW; BRICS), których istotną częścią składową ma być współpracy regionalna.

II. CHINY-UKRAINA

2 lipca: Ukraina weźmie udział w China International Expo 2018. Targi corocznie odbywające się w ostatnim kwartale roku w Szanghaju przyciągają co raz więcej wystawców. Specjaliści szacują, iż rynek chiński w ciągu najbliższych pięciu lat przyjmie import zagranicznych produktów o wartości 10 bln USD. Mariana Kahaniak pełniąca obowiązki szefowej Biura Promocji Eksportu w Ministerstwie Rozwoju Gospodarczego i Handlu na Ukrainie złożyła wizyty w Pekinie oraz Szanghaju w celu rozpoczęcia przygotowań do wydarzenia.

3 lipca: forum ekonomiczne Chiny-Ukraina ds. Pasa i Szlaku w Kijowie. Wydarzenie skupiło ok. 200 uczestników pochodzących z chińskich i ukraińskich środowisk biznesowych i przemysłowych wspólnie debatujących nad sposobami pogłębienia współpracy w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku. Organizatorami spotkania została Ukraińska Izba Handlowo-Przemysłowa (UCCI) oraz Chińska Rada ds. Promocji Handlu Międzynarodowego (CCPIT). Przy tej okazji, ukraiński wiceminister infrastruktury Viktor Dovgan potwierdził informację, iż implementacja projektu budowy mostu w mieście Kremenczug wraz z chińskimi partnerami zostanie niebawem rozpoczęty. Projekt ma mieć wymiar symboliczny, łącząc oba kraje w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku.

5 lipca: Biuro Promocji Handlu i Inwestycji Pasa i Szlaku w Kijowie. Jiang Zengwei pełniący obowiązki przewodniczącego Chińskiej Rady ds. Promocji Handlu Międzynarodowego (CCPIT) stwierdził, iż otwarcie biura na Ukrainie oznacza wzmocnienie powiązań instytucjonalnych z Chinami tworząc dogodne warunki rozwoju współpracy gospodarczej i handlowej. Wkrótce Chiny mają wytypować branże kluczowe dla bilateralnej współpracy i inicjować spotkania robocze w celu promowania tworzenia preferencyjnej polityki inwestycyjnej i handlowej między krajami.

9 lipca: na Ukrainie powstanie baza produkcyjna pojazdów elektrycznych. Shanghai Aowei Technology Development wyraziło zainteresowanie utworzeniem wspólnej linii produkcyjnej autobusów elektrycznych wraz z Chernihiv Automobile (ChAZ). Strona chińska spotkała się w tej sprawie z burmistrzem miasta Czernihowa, Vladyslavem Artoshenko w celu sprawdzenia ogólnej kondycji przedsiębiorstwa oraz infrastruktury miejskiej. Przedstawiciel SATD powiedział, iż firma wkrótce odbędzie negocjacje z kierownictwem obecnego zakładu produkcyjnego w celu ewentualnej finalizacji projektu.

11 lipca: China Machinery Engineering Corporation z planem projektu na budowę elektrowni wodnej w Kaniowie. Wizytujący na Ukrainie przewodniczący CMEC – Zhang Chun spotkał się z Igozem Sirotą, dyrektorem Ukrhydroenergo w celu podsumowania dotychczasowych projektów CMEC na rynku ukraińskim oraz określenia perspektywy na rozpoczęcie projektu budowy elektrowni wodnej w Kaniowie, która w procesie negocjacyjnym została później określona na październik 2018 roku. Warty wspomnienia jest fakt, iż w stosunkach dwustronnych funkcjonuje specjalna, chińsko-ukraińska grupa robocza ds. pakietów współpracy, która określa potencjalne inwestycje na Ukrainie, które będą finansowane ze strony podmiotów chińskich. Jednym z projektów wytypowanych przez ww. grupę roboczą jest właśnie elektrownia wodna w Kaniowie.

24 lipca: Chiny planują inwestycje w ukraińskim sektorze kolejowym. Chińskie przedsiębiorstwa wyraziły chęć znalezienia skutecznego modelu ekonomicznego dla promowania i rozwoju projektu kolei wysokich prędkości na Ukrainie. Operator ukraińskich kolei – Ukrzaliznycia (UZ) potwierdził, iż samodzielne wykonanie projektu przekracza jego możliwości finansowe, wobec powyższego zainteresowanie finansowaniem projektu wyraził chiński Eximbank oraz Commercial Bank of China. W spotkaniu uczestniczyli również przedstawiciele China Road and Bridge Corporation, China Railway Construction Corporation

International Ltd., China Railway Siyuan Survey and Design Group, China Railway Engineering Co., Ltd., China Railway International Group oraz China Railway Limited Group.

III. CHINY-BIAŁORUŚ

2 lipca: chińska delegacja wojskowa z wizytą w Mińsku. Delegacja ChAL-W wraz z delegacją Sił Zbrojnych Federacji Rosyjskiej złożyły wizytę w białoruskim Ministerstwie Obrony Narodowej. Celem wizyty była wymiana doświadczeń związanych z organizacją szkoleń i uczestnictwo w obchodach Białoruskiego Dnia Niepodległości.

3 lipca: inauguracja połączenia kolejowego z prow. Hunan do Mińska. Jest to drugi pociąg towarowy łączący prowincję z europejskim krajem. Według informacji przekazanych przez China Railway Guangzhou Group, pociąg do września będzie kursował co 10 dni natomiast od września uruchomione zostaną cotygodniowe połączenia.

4 lipca: utworzenie białoruskiego biura kontaktowego w Qingdao. Z inicjatywy Narodowego Centrum Marketingu i Studiów Cenowych podległemu białoruskiemu MSZ, nowopowstałe biuro będzie odpowiedzialne za kompleksowe wsparcie białoruskich eksporterów w celu penetracji rynku regionalnego. Stroną przyjmującą jest Qingdao Feichuang Investment Company. Warto wspomnieć, iż niniejsza instytucja będzie mieściła się w budynku Centrum Innowacji Współpracy Pasa i Szlaku w Qingdao.

5 lipca: ruch bezwizowy pomiędzy Białorusią a Chinami w mocy od 10 sierpnia 2018. Ambasador Białorusi w ChRL Kiroll Rud zapowiedział, iż porozumienie ws. 30-dniowego ruchu bezwizowego wchodzi w życie od sierpnia 2018 roku. Warto przypomnieć, iż podróż bez wizy obejmuje prywatne wizyty, podróże służbowe oraz wycieczki turystyczne. Inny charakter wizyt naturalnie obwarowany jest obowiązkiem wizowym.

5 lipca: Białoruś nawiązuje współpracę z prow. Liaoning. Wiceminister gospodarki Białorusi Pavel Utyupin spotkał się z delegacją prowincji, gdzie zorganizowano krótkie prezentacje kraju i prowincji. Strona chińska wyraziła zainteresowanie zakupem białoruskiej żywności oraz chęć promocji tychże

produktów za pośrednictwem platform cyfrowych rozważając również inwestycję w ramach parku przemysłowego Great Stone. Warto wspomnieć, iż prow. Liaoning posiada dobrze rozwinięty przemysł petrochemiczny, spożywczy, tekstylny, celulozowo-papierniczy, metalurgiczny oraz mechaniczny.

13 lipca: Białoruś jest zainteresowana współpracą w branży High-Tech z m. Chongqing. Wicepremier Anatolij Kalinin złożył powyższe oświadczenie podczas spotkania z burmistrzem Chongqingu – Tang Liangzhi w Mińsku. Strona chińska z zadowoleniem przyjęła fakt, iż białoruski wicepremier w praktyce wdraża porozumienia osiągnięte przez przywódców Białorusi i Rosji. Współpraca miałaby opierać się na wspólnych projektach realizowanych na terenie parku przemysłowego Great Stone.

27 lipca: Chiny przeznaczą 680 mln USD na rozwój Białoruskiego sektora rolniczego. Wspominana na łamach poprzednich raportów budowa zakładu przemysłowo-rolniczego na Białorusi przy pomocy chińskich podmiotów wkracza w w fazę realizacji. Białoruś w obliczu spadku subsydiów ze strony Federacji Rosyjskiej poszukiwała nowego inwestora. Chiny przyznają 15-letnią pożyczkę w wysokości 628 mld USD z roczną stopą procentową w wysokości 2% a dodatkowe 55 mln USD będzie pochodzić od udziałowców projektu, m.in. CITIC Group. Obiekt jest zlokalizowany na przedmieściach Mińska i będzie w stanie przetworzyć 250 tys. ton pszenicy rocznie. Oczekuje się, że budowa zostanie ukończona w ciągu najbliższych 3 lat.

30 lipca: Białoruś przygotowuje się do udziału w China International Import Expo. Białoruski MSZ i Ambasada ChRL na Białorusi zorganizowało spotkanie dotyczące przedstawienia planu na uczestnictwo w międzynarodowych targach. Głównym celem białoruskiego rządu jest przedstawienie jakości rodzimych produktów oraz wykorzystanie potencjału bilateralnych stosunków gospodarczych i handlowych. Białoruś skupi się również na promocji możliwości biznesowych parku przemysłowego Great Stone, który jest „flagowym produktem” chińsko-białoruskiej współpracy gospodarczej. Przygotowania do targów nadzoruje białoruski premier Andriej Kobyakow.

31 lipca: uroczysta ceremonia zamknięcia kontraktu na budowę elektrowni wodnej w Witebsku. Według informacji prasowych, ukończony przez chińskiego wykonawcę projekt na rz. Dźwinie charakteryzuje się całkowitą mocą 40MW. Projekt rozpoczął się w 2012 roku a generalnym wykonawcą był China National Electric Engineering Company (CNEEC). Całość projektu kosztowała 189 mln USD.

IV. CHINY-ROSJA

5 lipca: Spotkanie Xi-Matviyenko. Chiński prezydent spotkał się z przewodniczącą Rady Federacji Rosyjskiej w stolicy ChRL. Spotkanie miało charakter kurtuazyjny. Xi Jinping zasugerował, aby obie strony nadal wzajemnie wspierały się w kwestii zabezpieczenia swoich podstawowych interesów, aktywnie uczestniczyły w rozwiązywaniu problemów międzynarodowych oraz przyczyniały się do propagowania pokoju i stabilności na arenie międzynarodowej.

5 lipca: Rosja wybuduje w Chinach dwa reaktory jądrowe? Z informacji przekazanych przez Rosatom, podpisano już dwie umowy na budowę 6. i 7. jednostki w Tianwan. Aleksiej Lichaczow pełniący obowiązki dyrektora generalnego Rosatomu spotkał się w tej sprawie z premierem Dmitrijem Miedwiediewem. Reaktory mają powstać kolejno w 2026 i 2027 roku a ich łączna moc osiągać ma 1200 MW.

11 lipca: 3. spotkanie ministerialne Mongolii, Rosji i Chin w Ułan Bator. Celem spotkania było pogłębienie trójstronnej wymiany w sektorze turystycznym. W spotkaniu uczestniczyło 230 przedstawicieli, którzy omawiali opracowanie wspólnych produktów turystycznych, poprawy jakości usług oraz uproszczenia polityki wizowej. Wszyscy delegacji potwierdzili również gotowość utworzenia centrów informacji turystycznej w dużych miastach, promując tym samym markę turystyczną „wzdłuż Jedwabnego Szlaku”.

11 lipca: China-Russia Expo przyczyni się do rozwoju współpracy na szczeblu lokalnym. Chiński wiceminister handlu Gao Yan podczas spotkania z obecnymi na targach delegatami obu państw podkreślił, iż *Chiny i Rosja wkroczyły w ważny okres dla ich krajowego rozwoju i odnowy, a dzięki dobrze dopasowanym programom rozwojowym współpraca regionalna jest bardzo obiecująca.* W ciągu ostatnich dwóch lat rosyjskie i chińskie regiony zawarły ponad 40 umów, memorandumów i protokołów intencyjnych a wymiernym skutkiem współpracy regionalnej jest ustanowienie Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy i Rozwoju Rosyjskiego Dalekiego Wschodu i Regionu Bałkału oraz Północno-Wschodnich Prowincji Chin.

17 lipca: ekspertyzy think tanków mają sprostać ograniczeniom w chińsko-rosyjskim handlu dwustronnym. Raport opublikowany przez zespół ekspertów z

Chin i Rosji pod przewodnictwem doradcy prezydenta Putina – Siergieja Glazieva we współpracy z Chongyang Institute for Financial Studies przy Uniwersytecie Ludowym w Pekinie wskazał na sześć „wąskich gardeł” w bilateralnej współpracy gospodarczej. Są to m.in.: jednolita struktura handlu i inwestycji, nierównomierny rozwój gospodarczy oraz niewystarczająca eksploracja rynku. Plan rozwiązania tych problemów jednoznacznie wskazuje na dalszą eksplorację możliwości inicjatywy Pasa i Szlaku oraz Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, badania dotyczące nowych możliwości współpracy jak i aktywne współpraca między ośrodkami analitycznymi i sektorem prywatnym.

26 lipca: dostawy rosyjskiego LNG z wykorzystaniem Północnego Szlaku Morskiego docierają do Chin. Pierwszy z tankowców przewożących gaz z Półwyspu Jamalskiego przybił do portu w Nantong (prow. Jiangsu). Była to pierwsza bezpośrednia dostawa LNG z rosyjskiego koła podbiegunowego do Azji. Tankowiec przybił do portu docelowego w 19 dni, przemierzając w tym czasie 10 700 km, o 13 400 km mniej, niż w trakcie normalnej trasy wiodącej przez Kanał Sueski. Z najnowszych raportów dowiadujemy się, iż uruchomienie Północnego Szlaku Morskiego zapewni Chinom 4 mln ton LNG rocznie, począwszy od 2019 roku. Przypomnijmy, iż projekt Yamal LNG zainicjowany wspólnie przez FR i ChRL jest największym takim przedsięwzięciem branży LNG na świecie, bowiem szacowana rezerwa gazu ziemnego wynosi 1,3 bln m³.

KOMENTARZ

1. W ubiegłym miesiącu Ukraina przyjęła nowy projekt ustawy o bezpieczeństwie narodowym, stawiając poważny krok w stronę integracji euroatlantyckiej z prawdopodobnym włączeniem kraju do NATO. W obliczu konfliktu z Rosją na wschodzie kraju, rosnącym zainteresowaniem gospodarczym Chin oraz współpracą w kwestiach wojskowych z USA, Ukraina znalazła się w bardzo interesującym położeniu geopolitycznym. Niektórzy analitycy uważają, że chińsko-ukraińskie kontakty za wyłączną inicjatywę Państwa Środka, niemniej pośrednio służą również realizacji rosyjskiej agendy na Ukrainie. ChRL mając na uwadze ukraińską technologię zbrojeniową i lotniczą, będzie starać się przesunąć środek ciężkości na wschód.

Kontrowersyjną kwestią w kontekście włączenia Ukrainy w struktury NATO staje się sprzedaż pakietu kontrolnego przedsiębiorstwa Motor Sich, którym zainteresowany

jest chiński Beijing Skyrizon Aviation. Sprzedaż udziałów jednej z największych firm na rynku zajmujących się produkcją silników odrzutowych do wojskowych statków powietrznych dość poważnie godzi w bezpieczeństwo nie tylko samej Ukrainy, ale także jej partnerów i sprzymierzeńców w ramach NATO. Wydaje się natomiast, iż strona ukraińska przyjmuje taką taktykę wyłącznie ze względów ekonomicznych, przede wszystkim chroniąc miejsca pracy. Ukraińska posłanka Switłana Zaliszczuk twierdzi, iż *niezależnie od motywów, Pekin i Moskwa nie odciągną Ukrainy od jej euroatlantyckich aspiracji*.

2. Białoruś pozyskała kluczowego chińskiego inwestora – Grupę CITIC. 28 lipca 2018 roku odbyło się spotkanie prezydenta Białorusi z przewodniczącym rady korporacji CITIC Group. Dotyczyło ono omówienia trwających projektów firmy na Białorusi. Chodziło tu przede wszystkim o dyskusję nad projektem utworzenia wcześniej wspomnianego zakładu przemysłowo-rolniczego. W oczach chińskiego partnera, Białoruś ma stać się silnym graczem na rynku produkcji biotechnologicznej a produkty tam powstałe mają przede wszystkim zaspokajać własne potrzeby jak i być dostarczane na rynek Rosji, Ukrainy, UE oraz Chin. Około połowa wszystkich produktów ma mieć przeznaczenie eksportowe.

Wysiłki te są absolutnie zrozumiałe, jeśli popatrzymy szerzej na białoruską motywację utrzymywania bilateralnych stosunków gospodarczych i handlowych. Tamtejszy rząd chce zwiększyć swą obecność na chińskim rynku poprzez eksport produktów mlecznych oraz mięsnych. Z doniesień prasowych dowiadujemy się, iż wicepremier Michaił Rusy oczekuje wzrostu wartości białoruskiego eksportu do pułapu 100 mln USD w 2018 roku, stanowiąc sześciokrotny wzrost wartości w porównaniu z 2017 rokiem (17 mln USD). Obecnie to właśnie produkty mleczne, wołowina oraz drób są głównymi produktami rolnymi eksportowanymi do Państwa Środka.

Z punktu widzenia dalszych działań grupy CITIC w Europie Środkowej ważne jest, iż przejmuje ona udziały po skandalu z firmą Ye Jianming CEFC w Czechach. W tym kontekście aktywność grupy na Białorusi jawi się jako część większego projektu grupy CITIC.

3. Chińsko-rosyjskie Expo w Jekaterynburgu przyniosło kilka ważnych informacji w kwestii rozwoju dalszych stosunków dwustronnych. Przede wszystkim uwidacznia się tendencja do budowania dwustronnych relacji w ramach instytucji lub inicjatyw o zasięgu międzynarodowym (przyp. Pas i Szlak; Euroazjatycka Unia Gospodarcza; SOW; BRICS), które to napędzać ma współpraca międzyregionalna. Nie jest tajemnicą, iż rozwój Chin Północnych oraz Zachodnich jak i Syberyjskiego i Dalekowschodniego Okręgu Federalnego są priorytetem

polityki wewnętrznej obu państw, który determinuje kierunek polityki zagranicznej, szczególnie w wymiarze bilateralnym.

W kontekście międzynarodowym, oba mocarstwa wzajemnie wspierają swoje działania, a najlepszym tego przykładem jest ogłoszenie taryf celnych zarówno przez Rosję jak i Chiny w stosunku do USA w momencie, gdy USA ostatnimi czasy wystosowuje dodatkowe cła wyłącznie w stronę Państwa Środka. Pekin oskarża Stany Zjednoczone o rozpoczęcie największej wojny handlowej w historii gospodarczej świata, niemniej z prognoz eksperckich jednoznacznie wynika, iż na dodatkowych taryfach celnych w tym momencie najwięcej tracą właśnie USA. Oczywiście nie jest to wojna handlowa na jej pełną skalę, jednak eksperci Bank of America dodają, iż nie można jej wykluczyć. Takie działania w stosunkach bilateralnych wywołałyby wówczas globalną recesję.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

RAPORT: CHINY WOBEC UKRAINY, BIAŁORUSI I ROSJI – Lipiec 2018 jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Spraw Azjatyckich i Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Łodzi. Utwór powstał w ramach konkursu *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej 2017-2018*.

Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Ośrodek Debaty
Międzynarodowej
Łódź

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

**OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH**

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Łodzi

ul. Lindleya 5a, pokój nr 7, 90-131 Łódź, tel.: 42 635 42 34, www.rodm-lodz.pl